
BENDRIEJI PIRKIMO PRINCIPAI IR PROCESAI

TIKSLAS

Šio dokumento tikslas yra supažindinti Pardavėjus, ypatingai tuos, su kuriais TMO potencialiai gali sudaryti sutartis/pirkimų užsakymus, su bendraisiais TMO pirkimų principais ir procesais, kurių turi būti laikomasi atliekant prekių, darbų ir paslaugų pardavimą TMO. TMO yra įsipareigojusi skatinti aukščiausius etikos standartus tarp jos pardavėjų.

APIMTIS IR TAIKYMAS

Šie bendrieji principai ir procesai yra taikomi visų tipų prekių, darbų ir paslaugų pirkimams. Šiame dokumente terminas "Pardavėjas", taip pat reiškia "Tiekėjas", "Rangovas" arba "Paslaugų teikėjas".

SĄVOKŲ APIBRĖŽTYS

Prekės – visi gaminiai, prekės, medžiagos, įranga ir baldai, kompiuteriai, IT ir telekomunikacinė įranga, programinė įranga, kanceliarinės prekės; namų apyvokos reikmenys ir baldai; prekės ir įranga, reikalinga projektams įgyvendinti (pvz., medicinos įranga ir prekės, antklodės, palapinės, statybinės medžiagos, spaudiniai, kita panaši įranga ir medžiagos.

Darbai – infrastruktūros projektai, skirti statyti, tobulinti, atkurti, griauti, remontuoti, restauruoti pastatus, kelius, tiltus ir kt. arba atlikti jų priežiūrą, informacinių technologijų projektų, drėkinimo, potvynių kontrolės ir sausinimo, vandens tiekimo, sanitarijos, mokyklų pastatų, sveikatos klinikų, priėmimo centrų ir pan. projektų civilinių darbų dalys.

Paslaugos – intelektinės ir ne intelektinės paslaugos, nepriskirtos prekių ir darbų kategorijoms:

Bendros paslaugos – paslaugos kaip antai įrangos (baldų) remontas ir priežiūra, gabenimas sunkvežimiais, transportavimas, priežiūra, apsauga, biuro patalpų nuoma, išorės saugyklų paslaugos, transporto paslaugos, importas ir logistikos paslaugos, reklama, sveikatos priežiūros paslaugos, kitos panašios paslaugos.

Konsultavimo paslaugos – veikla, kuriai reikalinga techninė ir profesinė nepriklausomų ekspertų patirtis, kurios TMO pati neturi, pavyzdžiui, konsultacinės ir tikrinimo paslaugos, pasirengimo investicijoms arba galimybių studijų, projektų rengimas, statybos priežiūra, valdymas ir su tuo susijusios paslaugos, techninės arba specialios kitų bendrovių parengtos studijos. Dėl individualių konsultacijų, informacijos ieškokite TMO HR instrukcijose arba pranešimuose apie laisvas darbo vietas.

Įgyvendinimo partneriai – įgyvendinimo partnerių (pvz., tarptautinių organizacijų, NVO, pelno nesiekiančių įstaigų) suteikta pagalba prilyginama kitų komercinių bendrovių suteiktai pagalbai.

Mišrus pirkimas (sutartys) – pirkimas, kai perkami kelių kategorijų reikmenys, pavyzdžiui, perkamos prekės ir darbai, prekės ir paslaugos arba darbai ir paslaugos. Tokių sutarčių atvejais tai, kokia tvarka ir kokiais dokumentais vadovautis, nustatoma pagal didesnę vertę. Pavyzdžiui, jei perkamos prekės ir paslaugos ir jei paslaugų vertė didesnė, tada Misija naudoja paslaugų kategorijai taikomus dokumentus.

Techninės specifikacijos – tai pasiūlymams rengti skirti reikalavimai, taikomi prekių pirkimo ir darbų sutartims, kuriuose nurodomos perkamų prekių (darbų) savybės, kaip antai kokybė, veikimas, saugumas, matmenys, procesai ir metodai prekėms gaminti arba teikti, įskaitant administracinius aspektus. Techninėse specifikacijose taip pat aptariama terminologija, simboliai, pakavimo arba ženklinimo reikalavimai, perkančiosios organizacijos nustatyta atitikties ir vertinimo tvarka. Technines specifikacijas reikia rengti labai atidžiai, užtikrinant, kad jos nebūtų ribojančios, t. y. pagal jas būtų galima siūlyti bet kokio prekių ženklo produktą.

Techninė užduotis – tai paslaugų sutartims taikomi reikalavimai, kuriuose tiksliai apibrėžiamas reikalingos paslaugos pobūdis ir paskirtis, nurodoma perkančiosios organizacijos nustatyta atitikties vertinimo tvarka.

Pardavėjas – organizacija, kuri teikia arba gali teikti prekes, darbus ir/ar paslaugas TMO. Pardavėjas gali būti vadinamas tiekėju (prekių), rangovu (statybos darbų) ir paslaugų teikėju (paslaugų).

Perkančioji organizacija – TMO misija, atliekanti pirkimų veiklą.

Dalyvis – kompanija, kuri dalyvauja TMO Misijos pirkimų veikloje.

TMO BENDRI PIRKIMŲ PRINCIPAI

Veiklos etika

Visuose pirkimo sandoriuose turi būti taikomi griežčiausi etikos standartai, visi pirkėjai turi būti išrenkami vadovaujantis TMO pirkimų politika ir nustatytais atrankos kriterijais. TMO darbuotojai, ypač dalyvaujantys bet kuriame pirkimo etape, privalo deklaruoti visus ryšius su pardavėjais ir negali atskleisti jokios privilegijuotos informacijos apie jokių projekto reikalavimus arba neleisti kitiems konkurso dalyviams susipažinti su informacija, dėl kurios kuris nors konkurso dalyvis arba dalyvių grupė atsidurtų palankesnėje padėtyje palyginti su kitais konkurso dalyviais. Tai taip pat taikytina kitų pasiūlymų informacijos, kainų, sąlygų ir pan. atskleidimui. Jeigu tokia deklaracija nepateikiama, laikoma, kad iškilo interesų konfliktas ir imamas drausminių priemonių. Darbuotojai taip pat negali iš pardavėjų priimti komisinio užmokesčio, padėkos arba dovanų.

Interesų konfliktas

Pardavėjai privalo deklaruoti, jeigu jų šeimos nariai arba giminaičiai dirba TMO. Jeigu nustatoma, kad konkurso dalyvis neatskleidė interesų konflikto su TMO arba konkuruojančiu dalyviu, jis diskvalifikuojamas ir toliau konkurse nedalyvauja (žiūrėti [Code of Conduct for Suppliers](#)).

Pavyzdžiui, gali būti laikoma, kad esama konkurso dalyvio interesų konflikto šiomis aplinkybėmis:

- kai kurie vieno konkurso dalyvio ir kito konkurso dalyvių kontroliuojantys akcininkai yra tie patys;
- vienas konkurso dalyvis gauna arba gavo tiesioginę arba netiesioginę subsidiją iš kito konkurso dalyvio;
- vienam konkurso dalyviui ir kitam konkurso dalyviui viename konkurse atstovauja tas pats atstovas;
- konkurso dalyvis turi tiesioginių ryšių arba ryšių per trečiąsias šalis, kurie jam padeda gauti informacijos apie kitą konkurso dalyvį, daryti jam įtaką rengiant konkurso pasiūlymą arba daryti įtaką Misijos (perkančiosios organizacijos) sprendimams dėl pirkimo konkurso būdu proceso;

- konkurso dalyvis dirbo kaip konsultantas rengiant prekių ir su jomis susijusių paslaugų, dėl kurių rengia konkurso pasiūlymą, projektą arba technines specifikacijas.

Sukčiavimas ir korupcija

Misija (perkančioji organizacija) privalo atmesti visus pasiūlymus, kuriuos pateikė konkurso dalyviai arba kandidatai, arba, atitinkamais atvejais, nutraukti su jais sutartį, jeigu nustatoma, kad jie vykdo korumpuotą veiklą, sukčiauja, yra sudarę sąmokslą arba taikė prievartą:

- korupcija vadinamas tiesioginis arba netiesioginis bet kurios vertybės, kuria per pirkimo procesą arba įgyvendinant sutartį būtų galima paveikti perkančiosios organizacijos veiksmus, siūlymas, davimas, gavimas arba tarpininkavimas tai darant;
- sukčiavimu vadinama bet kokia veika, įskaitant neteisingos informacijos teikimą, kuria žinomai arba dėl neapdairumo per pirkimo procesą arba įgyvendinant sutartį perkančioji organizacija klaidinama arba bandoma suklaidinti, siekiant finansiškai pasipelnėti, gauti kitos naudos ir išvengti įsipareigojimų;
- sąmokslas yra slaptas dviejų arba daugiau konkurso dalyvių susitarimas, kuriuo dirbtinai siekiama pakeisti konkurso rezultatus ir taip finansiškai pasipelnėti arba gauti kitos naudos;
- prievarta yra tiesioginis arba netiesioginis kenkimas bet kuriam konkurso dalyviui, jo sužalojimas, grasinimas jam pakenkti arba jį sužaloti, neteisėtai siekiant paveikti jo veiklą arba sutarties vykdymą.

Sutarčių pasirašymo tvarkos principai

Atsakomybė už pirkimą, taip pat sutarties pasirašymą ir įgyvendinimą tenka Misijai (perkančiajai organizacijai). TMO privalo užtikrinti, kad donorų patikėtos lėšos būtų panaudotos tinkamai, laikantis ekonomiškumo ir efektyvumo principų ir nepaisant politinės arba ne ekonominės įtakos. Pagrindiniai pirkimo kriterijai, kuriais vadovaujasi TMO:

- **prekių, darbų ir paslaugų kokybė;**
- **efektyvumas ir ekonomiškumas;**
- **lygios galimybės ir atvira konkurencija;**
- proceso **skaidrumas** ir tinkamas dokumentų įforminimas; ir
- **griežčiausi etikos standartai** visose pirkimo veiklos srityse.

Pasiūlymai turi būti įvertinti, atsižvelgiant į tai, ar atitinka technines specifikacijas, pristatymo terminą, kainą, mokėjimo sąlygas ir aptarnavimą po pardavimo.

Sutartis bus pasirašoma su konkurso dalyviu, kuris pateikė reikalavimus atitinkantį mažiausios kainos pasiūlymą (pasiūlė didžiausią ekonominę naudą pagal reikalingas technines specifikacijas) ir kuris visiškai atitiko pirkimo konkurso būdu sąlygas.

Draudimas naudoti vaikų darbą

Misija (perkančioji organizacija) privalo įsitikinti, kad nenaudojamas vaikų darbas ir kad konkurso dalyviai (tiekėjai, rangovai, paslaugų teikėjai) gerbia pagrindines socialines teises ir užtikrina tinkamas darbo sąlygas. Perkant konkurso būdu, visuose konkurso dokumentuose turi būti sąlyga, patvirtinanti, kad vaikų darbas negali būti naudojamas.

Nenaujų (naudotų) prekių pirkimas

Jeigu įmanoma, TMO perka naujas prekes. TMO gali pirkti naudotas prekes, jeigu tai leidžia Misijos vadovas arba Biuro vadovas, remdamasis rašytiniu pagrindu, ir jeigu jas patikrina institucija (darbuotojai arba konsultantai), turinti kompetencijos tikrinti, ar jų būklė yra tinkama, arba, jeigu jų patikrinti neįmanoma, reikalauti tiekėjo pateikti patvirtinimą su atitinkama garantija dėl esamos perkamų naujų arba naudotų prekių būklės.

Nupirktų prekių, darbų arba paslaugų priėmimas

Gautų prekių, atliktų darbų arba suteiktų paslaugų specifikacijos, kiekis ir kaina turi būti atidžiai tikrinami pagal pristatymo priėmimo aktą ir pirkimo užsakymą (sutartį). TMO pasilieka teisę atsisakyti priimti pirkimo užsakymo (sutarties) neatitinkančias prekes, darbus arba paslaugas. Kai perkamos techninės prekės (įranga), pirkimą vykdantys darbuotojai jas priima suderinę su galutiniu vartotoju, po to, kai jas visapusiškai patikrinta kvalifikuoti techniniai darbuotojai. Jeigu yra nustatytas prekių galiojimo terminas, pristatytos prekės turi būti tikrinamos, ar nesibaigė pirkimo užsakyme (sutartyje) nustatytas galiojimo terminas. Apie priėmimą arba patikrinimą turi būti pažymėta pristatymo priėmimo akte, jį pasirašo priimančios arba tikrinančios darbuotojai. Prieš galutinai priimančios darbus ir paslaugas juos turėtų patvirtinti kvalifikuoti techniniai darbuotojai.

PIRKIMŲ METODAI

Pirkimas iš vienintelio šaltinio

Pirkimas iš vienintelio šaltinio yra pirkimo būdas, kai sutartis sudaroma be konkurso. Šis pirkimo būdas yra tikslingas tam tikromis sąlygomis. Pardavėjai, su kuriais sutartis pasirašyta be konkurso, privalo būti reguliariai vertinami: vertinamas kainų konkurencingumas ir tai, kaip vykdoma sutartis

Mažos vertės, smulkus pirkimas

Mažos vertės (smulkus) pirkimas yra toks pirkimo būdas, kai perkama palyginus kelių, ne mažiau kaip trijų, pardavėjų, tiekėjų (kai perkamos prekės), paslaugų teikėjų (kai perkamos paslaugos) arba rangovų (kai perkami darbai) pateiktas įkainių sąmatas (pasiūlymus); šis būdas gali būti taikomas, kai perkamos lengvai prieinamos standartinių specifikacijų paruoštos vartoti prekės arba plataus vartojimo prekės, civiliniai darbai arba mažos vertės paslaugos.

Pirkimas konkurso būdu

Pirkimas konkurso būdu yra pripažintas, visų komercinių ir viešųjų įstaigų taikomas pirkimo būdas, kai sudaromos didelės vertės ir (arba) pagal savo pobūdį sudėtingos sutartys. Pirkime konkurso būdu gali dalyvauti vietos arba tarptautiniai dalyviai, tai priklauso nuo konkurso prekėms, darbams, paslaugoms keliamų reikalavimų.

Taikinimo, arbitražo procedūros, ginčų sprendimas

Visi TMO ir pardavėjų ginčai turėtų būti sprendžiami taikiai. Jeigu šalims nepavyksta susitarti, ginčas perduodamas spręsti arbitražui pagal UNCITRAL arbitražo taisykles.

Nuostatos dėl ginčų sprendimo ir neliečiamybės įtraukiamos į tipines TMO sutartis ir Pirkimo užsakymus.

ILGALAIKĖS SUTARTYS

Ilgalaikės sutartys yra TMO ir vieno arba kelių pardavėjų (tiekėjų) sutartys, kuriose išdėstomos esminės konkrečioms, per tam tikrą laikotarpį sudaromoms sutartims taikomos sąlygos, apibrėžiama galiojimo trukmė, dalykas, kainos, vykdymo sąlygos ir numatoma kokybė.

Daugiau informacijos: <http://www.iom.int/cms/procurement>